

Ekonomiczna analiza odpowiedzialności odszkodowawczej państwa za naruszenie prawa wspólnotowego przez orzeczenie sądowe

Dr Mariusz Golecki
(Uniwersytet Łódzki)

Streszczenie

Funkcjonowanie prawa UE opiera się na logice odmiennej od tej przyjmowanej zarówno na gruncie systemów państw członkowskich, gdzie hierarchia źródeł prawa, zagadnienia walidacyjne czy też hierarchia organów stosujących prawo odgrywają nadal istotną rolę. Funkcjonowanie systemu prawa UE, przejawiające się w głównej mierze w postaci stosowania prawa europejskiego przez sądy krajowe, jest możliwe dzięki przyjęciu zasady odpowiedzialności odszkodowawczej państw członkowskich, w szczególności zaś zasady, zgodnie z którą państwo ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą w stosunku do jednostki ponoszącej szkodę z powodu wydania przez sąd krajowy orzeczenia sprzecznego z prawem wspólnotowym. Podstawę dla przyjęcia zasad odpowiedzialności państwa stanowi orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE, określające przesłanki odpowiedzialności państwa oraz praktyki sądów krajowych w dwóch obszarach: obszarze zadawania pytań prejudycjalnych zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 267 Traktatu Lizbońskiego (TFUE) oraz w oparciu o praktykę samodzielnego zasądzenia odszkodowań na rzecz jednostek, które poniosły szkodę w wyniku naruszenia prawa wspólnotowego przez sąd krajowy, w szczególności zaś przez sąd ostatniej instancji.

W pierwszej części zaprezentowane zostanie orzecznictwo TSUE dotyczące normatywnych uwarunkowań odpowiedzialności odszkodowawczej państwa członkowskiego za naruszenie prawa wspólnotowego przez orzeczenia sądowe.

Analiza tej problematyki stanowić będzie tło dla przedstawienia rozważań dotyczących optymalizacji zasad odpowiedzialności odszkodowawczej państw członkowskich w przypadku naruszenia prawa wspólnotowego przez orzeczenie sądu krajowego, włączając w to prawomocne orzeczenia sądów ostatecznych instancji. Rekonstrukcja przesłanek odpowiedzialności państwa stanowić będzie punkt wyjścia do skonstruowania modelu ekonomicznego, pozwalającego na zbadanie zasady odpowiedzialności odszkodowawczej w odniesieniu do założeń ekonomicznej analizy prawa. Ekonomiczna analiza przesłanek i warunków odpowiedzialności odszkodowawczej pozwoli na udzielenie odpowiedzi na dwa podstawowe pytania. Po pierwsze, jakimi przesłankami w rzeczywistości kieruje się TSUE orzekając o odpowiedzialności odszkodowawczej państw w przypadku błędów sądowych popełnianych przy stosowaniu prawa wspólnotowego przez sądy krajowe. Po drugie, jaki reżim (suma przesłanek i warunków) odpowiedzialności państw byłby optymalny z punktu widzenia maksymalizacji trzech istotnych dla funkcjonowania systemu prawa UE kryteriów: skuteczności prawa europejskiego, efektywności rozumianej jako stosunek kosztów i korzyści oraz dobrobytu społecznego. Zakończenie zawierać będzie interpretację modelu ekonomicznego z punktu widzenia optymalizacji przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej państw za naruszenie prawa wspólnotowego.